

Kateřina Kotásková

Pro službu si Kateřina připravuje svého německého ovčáka

INSTRUKTORKA: U Američanů mě překvapila vřelost k lidem i zvířatům

Odlisné výcvikové metody brala Kateřina Kotásková při své návštěvě ve výcvikovém centru amerických celníků jako nic překvapujícího. Ale vzájemné vztahy mezi kynology a přístup lidí ke psům ji nadchl. K takovému poznání dospěla po několikadenní návštěvě v USA pracovnice Výcvikového střediska kynologie Celní správy ČR v Heřmanicích na Frýdlantsku.

Jiný způsob výcviku byl pro Kateřinu pochopitelný, neboť Američané vycházejí ze svých zkušeností, jež mají z pátrání po drogách, ale také z odlišných metod k vypracování návyků zvířat. To, co pro nás znamená teorie klasického podmiňování (často nazývaná po svém objeviteli Pavlovovi) a evropská etologická východiska, je pro zámořské kynology operantní podmiňování vycházející z teorie Američana Skinnera. Zjednodušeně řečeno: U nás se nejčastěji cvičí způsobem „podnět - provedení - odměna“, kdežto operantní podmiňování je založeno na principu „pokus-omyl“. To znamená, že zvíře samo vyhledává a v případě úspěchu následuje odměna. Po počátečním náhodným úspěchem se další úspěchy dostávají stále rychleji. Oba způsoby mají odlišné výhody, ale vedou ke stejnému cíli - spolehlivému vyhledávání drog. Čeští kynologové však považují svůj postup za rychlejší. Nakonec medailové posty na mezinárodních soutěžích

za uplynulých pět let správnost tuzemských metod jen potvrzují.

ČASTO SI HRAJÍ

„Naši američtí kolegové ve svém výcvikovém centru nešetří energií při hře se psy. Každou chvíli je možné vidět, jak dovádějí s aporem, jak se o něj přetahují, jak se

Kateřina Kotásková doma asistovala při výcviku prvních služebních psů na vyhledávání pašovaných zvířat podle mezinárodních úmluv CITES

honí. Je na nich jasně vidět, že pes není pro ně jen pracovní nástroj, který si chtějí podřídit pro potřebu služby, ale živý tvor, s nímž je nutné spolupracovat,“ míní Kateřina. Jak z jejího vyprávění dál vyplynulo, hra není na úkor únavy psa, neboť je to něco, jako když si atlet po chodeckém závodě vykluše. Uvolní si tak vlastně tělo po ne zcela přirozeném výkonu v chodecké disciplíně. „A snad nemusím ani připomínat, že hra významně posiluje kontakt mezi zvířetem a člověkem,“ poznamenala.

PŘEVAŽUJÍ LABRADOŘI

Kateřina Kotásková pracuje v kynologickém středisku českých celníků jako instruktorka. Tam ji také při své návštěvě poznal Steve Goldfarb, jenž pracuje v ústředně celní správy USA ve Washingtonu jako programový manažer výcviku pro celou zem. On české celníci také za oceánem umožnil proniknout do zákulisí celní kynologie.

„Mají ve službě 1200 týmů na vyhledávání drog. Tak říkají dvojici psovod a pes. Všichni jezdí v různých intervalech do centrálního střediska ATF ve Front Royal na výcvik. Tam se rovněž připravují nováčkové - psovodi i psi. Nejvíce týmů mají soustředěných na hranici s Mexikem, kde se také nejčastěji pašují drogy. Podle mého pozorování využívají ke službě nejčastěji labradory, německé a belgické ovčáky, ale i další plemena,“ shrnula celnice některé poznatky.

VŠE VE VELKÉM

V Americe je vše ve velkém, takže i výcvikové středisko je na obrovské rozloze. „Asi jako polovina pražské zoo. Navíc mají pronajaté prostory mimo centrum, kde cvičí praktické vyhledávání ve skladech, stodolách, ve vozidlech a podobně. Hlavní část výcviku se ale odbyvá v klimatizované hale. Stálá teplota a vlhkost se udržují i v budově s kotci. Nechybí tam ani vany na koupání psů. Pro svoji potřebu mají chov labradorů.“

ROZDÍL JE DOST

Američtí celníci mají stále více psů, kterým po kursu a praxi při vyhledávání drog přidávají i výcvik na odhalování výbušnin. „Proto se na rozdíl od nás jejich psi od počátku učí jen pasivní značení omamných látek. A to sednutím. Aktivním temperamentním značením by při pozdějším označování výbušnin mohli nastraženou trhavinu iniciovat,“ říká Kateřina.

Dalším překvapením pro českou instruktorku bylo hledání drog pomocí psů

u lidí, které se u nás ani ve většině evropských států v podstatě neprovádí. „Je tomu tak proto, že na hranicích s Mexikem je častý způsob pašování drog pod oděvem. Američané cvičí také kategorii psů na vyhledávání potravin. K tomu využívají bigly.“

VÝCVIK

Dominantním výcvikovým zařízením v hale je stěna s okénky v různé úrovni, aby se pes k nim dostal běžnou obhlídkou, případně stojem na zadních končetinách. „Jakmile označí okénko s drogou, dostane přímo z něho od pomocníka za odměnu peška jako kořist. S tou se na chvíli může potěšit jejím trháním. Pešek tvoří smotek jakéhosi ručníku ovázaného páskou. Hledání čili nahlížení do okének probíhá za

Při výcviku má kromě jiného na starosti pachové konzervy, v tomto případě opeřenců.

poměrně rychlé chůze. Značení se zásadně vyžaduje zasednutím,“ shrnula některé výcvikové rozdíly od praxe v Česku.

BEZ POSLUŠNOSTI

Dostí zásadním rozdílem v přípravě celních psů v USA je výcvik bez klasické poslušnosti, jakou známe u nás. „Jim stačí reakce na přivolání, setrvání na místě a sednutí. Například chůzi u nohy, obraty či překážky neznají,“ přidává další zkušenost.

Kateřina Kotásková vyrazila za svými kolegy do USA v rámci dovolené. Svůj zaoceánský pobyt považuje za zajímavé srovnání různých přístupů k výcviku psů. Sama začala s kynologií u celní správy v roce 2002 v Ostravě. Do té doby se učila od svého otce, jenž pracuje jako vrchní kynolog na Ředitelství celní správy Ostrava. V Heřmanicích ve funkci instruktorky je od května roku 2004.

Josef Růžička